

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{4}$ strani 30 K, na $\frac{1}{8}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 4. V Ljubljani, 29. februarja 1916. Letnik XXXIII.

Obseg: Določila za oddajo modre galice v l. 1916. — Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem razen Radovljanskega okraja, ki se tiče oddaje sena in klavne živine za c. in kr. armado. — Brzsušilnica »Progressit«. — Koliko se potrebuje modre galice. — Pridelujte drevesno lubje za čreslo! — Vprašanja in odgovori. — Vojne naredbe. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — **Inserati.**

Določila za oddajo modre galice v l. 1916.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je po velikem naporu doseglo, da je domačim tvornicam za modro galico omogočeno izdelati 200 vagonov modre galice za škropljenje trt v Avstriji, ki se razdeli na posamezne vinorodne dežele. Ta modra galica, ki jo hočemo imenovati »državna«, velja v tvornicah po K 290 za kg in jo je torej mogoče na Kranjskem oddajati po 3 K. Kranjski deželi je te cenejše modre galice prisojene 22 vagonov ter jo imata razdeliti med vinogradnike c. kr. kmetijska družba kranjska (12 vagonov) in »Gospodarska zveza« (10 vagonov).

Vsa ta državna modra galica mora ostati v deželi in jo je po naročilu kmetijskega ministrstva brez razlike, če je kdo ud kake kmetijske organizacije ali ne, enakomerno razdeliti med vse vinogradnike na Kranjskem, ki se zanjo zglaše.

Ob pravični razdelitvi in s pogojem, da bodo vsi vinogradniki svoje trte škropili, pride na vsak hektar državne modre galice 22 kg (ali na oral 12 $\frac{1}{2}$ kg). Oddaja državne modre galice je subvencijska in vrhutega nekaka dobrotvorna zadeva, zato s to galico ne sme nihče delati kakih dobičkov. 22 kg modre galice na ha je nekako dobra polovica tiste množine, ki se drugače pri nas potrebuje, in se da s to množino za silo izhajati, oziroma se to množino popolnoma izhaja, če se polovica galice nadomesti z galunom. Navodilo, kako se s cenejšim galunom prihrani polovico modre galice, je bilo objavljeno v 3. šte. letošnjega »Kmetovalca« in

vrhutega se ta spis kot ponatis razdeli v obliki letakov med vinogradnike.

C. kr. kmetijska družba kranjska bo oddajala državno modro galico vsakemu naročniku, ki se je zanjo zglasil ali se bo še pravočasno zglasil, približno po 3 K za kg, in sicer toliko časa, dokler bo kaj te zaloge. **Vsak naročnik ima pravico le do toliko državne modre galice, kolikor mu je gre po velikosti njegovega vinograda** na podlagi računa, da pride državne modre galice na Kranjskem na vsak ha vinograda 22 kg. Doslej došla in že naprej plačana naročila se seveda najprej izvrše. Kmetijska družba je vso njej prisojeno modro galico že plačala; prvi vagoni so že na potu in na vsa nadaljna naročila se bo le tedaj oziralo, če se denar naprej pošlje. Pri naročitvah, ki so manjša kakor celi izvorni sodi, ki tehtajo po 250 kg, se bo posebej zaračunila vreča, ki seveda danes ni poceni, ali pa naj naročnik pošlje svojo vrečo. Nujno priporočamo povsod tam, koder še niso naročili modre galice, da to skupno narede potom podružnic, županstev, kmetijskih združenj ter društev itd. Vse te korporacije imajo seveda pravico priračuniti primerne stroške za jako sitno, težavno in zamudno delo pri razdeljevanju, pri čemer morajo na vsak način vpoštevati tudi kake izgube pri raztehtanju, kajti letos je galica silno draga in skoraj ni mogoče tako natančno tehtati, da bi je prav nič ne primanjkovalo. Istotako je računati s prevoznimi stroški iz Ljubljane na kraj razdelitve.

C. kr. kmetijska družba pa ima še zraven državne modre galice deloma že v svojem skladišču v Ljubljani 20 vagonov modre galice, ki jo velja vsled silno visoke nemške in švedske valute že sedaj nad 5 K za kg in jo daje izključno le svojim udom.

Komur ne zadostuje njegov delež na državni modri galici, more dobiti od družbe toliko

švedske modre galice po 5 K za kg,
kolikor jo res potrebuje. Več je nihče ne dobi.

Švedsko modro galico bo oddajala družba izključno le svojim udom.

Ker bo večina naših udov, ki so že naročili in plačali modro galico potom svojih podružnic, je več potrebovalo nego znaša njih delež na državni modri galici, zato priporoča podpisana družba podružnicam zaradi olajšanja dela, da zaenkrat splošno računijo s ceno 5 K za kg ter bo potem družbena pisarna sama na podlagi izpiskov iz zemljiške knjige naknadno povrnila preveč plačani znesek. Tisti, ki se nočejo tega držati in hočejo imeti samo državno modro galico, kolikor jim je gre, ne dobijo vso takoj, ker bo družba dobivala državno modro galico bržkone notri do meseca julija, torej zadnje pošiljatve razmeroma zelo pozno. V največji prid vsakega naročnika pa je, da takoj naroči in plača potrebno modro galico po tisti ceni kakor velja švedska, ker dobi končno v zmislu gornjih pojasnil na vsak svoj hektar vinegrada povrnjenih približno 40 kron, ali na vsak oral 22 kron. Podpisana družba svojim podružnicam prav toplo priporoča, da si na ta način težavno delo olajšajo ter za razdelitev toliko zaračunijo, da se izognejo vsaki škodi.

Pri kmetijski družbi kranjski je pa silno veliko modre galice naročene in že plačane s Štajerskega in Primorskega in te naročnike opozorimo, da naj najprej svoj delež državne galice v svoji deželi zahtevajo. Podpisana družba kranjski deželi prisojeno državno modro galico po 3 K za kg čez mejo ne sme oddajati. Po dosih vesteh je za Štajersko in Primorsko le toliko modre galice prisojene, da pride na ha komaj ena tretjina tiste, ki se potrebuje. Svojim udom na Štajerskem in Primorskem ter dosedanjim naročnikom iz teh dežel dá družba švedske galice po gorenji ceni kolikor je rabijo in če kdo izmed štajerskih ali primorskih naročnikov svoje že plačano naročilo na modro galico popolnoma ali deloma prekliče, ne stori s tem družbi nikake neprilike; ona se ne bo držala svoječasno objavljenih pogojev, ampak bo brez vsakega ugovora vplačani denar takoj vrnila. Svarimo pa naročnike na švedsko galico, ki je res draga, da se s preklicem ne prenačijo, dokler nimajo doma zagotovljene državne modre galice, kajti že danes je cena za modro galico pri kupčiji na debelo, t. j. v celih vagonih 8:50 K za kg in se nadrobno razprodaja po 10 K.

C. kr. kmetijska družba mora pravočasno vedeti koliko svoje švedske modre galice bo potrebovala za svoje ude, drugim jo itak ne da, zato zahteva ona končne in pravoveljavne naročitve do

20. marca t. l.,

da ve z njo pravočasno razpolagati in se varovati izgube na obrestih, kajti kmetijska družba ima v švedsko modro galico založen cel milijon kron.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem razen Radovljiškega okraja, ki se tiče oddaje sena in klavne živine za c. in kr. armado.

Ker potrebuje naša armada velike množine živin in krmil, je odredila vojaška oblast velike dobave sena in živine v kranjski deželi. Vojaške dobave so izključno zadeva državnih oblasti in nima deželni odbor direktno na nje nobenega vpliva. Kranjski deželni odbor pa je v svesti si svoje naloge kot varuh deželne kulture tudi v tem oziru storil pri državnih oblastvih vse, kar je bilo v njegovi moči, da se breme prebivalstvu olajša, v kolikor je to združljivo z vojaškimi interesi.

Predvsem potrebuje armada velike množine sena. V tem oziru je izprosil deželni odbor, da se je prvotno kranjski deželi določena dajatev znižala za eno tretjino, dalje da se je prepovedalo samostojnim kolonom rekvirirati seno, oziroma da se množine, ki jih vsled nujne potrebe morajo vzeti samostojni oddelki na mestu, vštejejo v uradno določeno dajatev, ter da se plačuje seno po maksimalni ceni 13 K s pribitki za stiskanje, oziroma vezavo in dovoz. Dajatev sena in slame je izključno v roki državnih oblastev, katerih tozadevnim odredbam je županstvo podvrženo v prenešenem delokrogu. Množino sena, ki se ima oddati, je končnoveljavno določila vojna oblast na 200.000 q (dvestotisoč centov) za mesece januar, februar in marc 1916. Večjega znižanja deželni odbor ni mogel doseči in se torej na stvari ne da prav nič izpremeniti.

Oddaja sena pa jako močno vpliva na stanje naše živinoreje. Kranjski deželni odbor že nekaj let sem posvečuje vso pozornost povzdigi naše živinoreje, in zato se je odločil, da prevzame vojno dajatev klavne živine v svoje roke. Dasi je prevzel s tem deželni odbor ogromno in težko delo, se zaveda, da je bil to storiti dolžan v interesu našega narodnega gospodarstva.

Vojna dajatev klavne živine je bila kranjski deželi za mesec januar, februar in april določena na 36.000 glav. Na tej računski podlagi se vrši dajatev do konca februarja.

Deželni odbor pa uvidi, da bi bilo naše kmetsko prebivalstvo s tem prehudo prizadeto. Nujiim prošnjam deželnega glavarja se je slednjič posrečilo doseči, da je c. in kr. vojno ministrstvo določilo nov ključ za preskrbo armade ob Soči s klavno živino, po katerem se dajatev kranjske dežele znatno zniža in se ji za mesec januar, februar, marc, april in maj nalaga dajatev 16.000 glav in se ostanek preskrbi iz drugih dežel.

Oddati je po tej novi razdelitvi v drugi polovici februarja še 3500 glav, potem pa se vojna dajatev tako zniža, da bo oddati od začetka marca do konca maja mesečno le najmanj po 1500 glav. V krajih, koder bo pomanjkanje krme prisililo prebivalstvo do odprodaje živine, bo deželni odbor vzel tudi večje število.

Ker je glavni namen deželnega odbora, da uredi vojne dajatve primerno gospodarskim potrebam, naj županstva poročajo pravočasno deželnemu odboru o stanju v njihovi občini, da se oddaja po razmerah kolikor mogoče pravilno porazdeli.

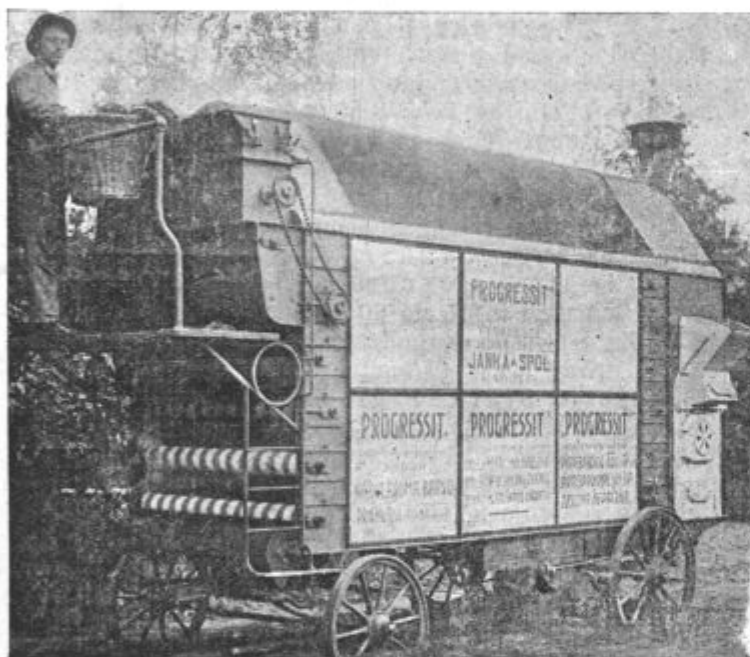
Namen deželnega odbora je, vojno oddajo postaviti po možnosti na podlago proste prodaje. Opozarja se pa, da določeno število mora vojaštvo dobiti in je dolžnost državne oblasti, da v krajih, koder ne

bi način po deželnem odboru vpeljane dobave dovedel do popolnega uspeha, poseže vmes s prisilno rekvizicijo. V tem slučaju bodo županstva prisiljena, da primanjkujoče število živine privedejo do oddaje.

Iz tega je razvidno, da je najkoristnejše za kmetško prebivalstvo, ako se oddaja klavne živine vojaštvu izvrši potom deželnega odbora, ki je pripravljen županstva tudi za njihov trud odškodovati in, ko se vrnejo zopet redne razmere, vse storiti, da se sedanje neizogibno oškodovanje naše živinoreje zopet popravi. Županstva pa, ki temu delu nasprotujejo, si nakopujejo težko odgovornost, ker kličejo nad svojo občino prisilno rekvizicijo, pri kateri jim deželni odbor ne bo mogel nikakor pomagati.

Saj je deželni odbor dobavo prevzel samo zato, da se izogne prisilni rekviziciji. To pa zamore izpeljati le, če ga podpira vse kmetško prebivalstvo, v prvi vrsti županstva.

vojno silno razvilo. Pri nas komaj po imenu poznamo suho zelenjad, kakor suho špinačo, ohrovt, kolerabe, zelje, peteršilj, zeleno korenje itd. V Nemčiji je n. pr. ena sama tvornica oddala 500 vagonov suhe zelenjadi za vojaštvo. Ravnotako je s sadjem. Pri nas pač tudi sedaj med vojno, kljub pomanjkanju žganjarskih kotlov, kuhamo po stari navadi iz sadja žganje. Kakò pametno, sedanjemu času primerno ohranjanje sadja v večji meri pa nikomur niti na misel ne pride. Pred vojno bi se morebiti v tem oziru tudi v resnici ne dalo doseči posebnih uspehov, ker je bila, zlasti glede na suho sadje, konkurenca prevelika. Druga huda ovira je bila pa tudi ta, ker tehnika sušenja pred leti še ni bila tako razvita, kakor je dandanes. V naših navadnih domačih sušilnicah — najsibo tudi brezdimnih in še tako dobro narejenih — se niti sadje, niti zelenjad ne more sušiti na debelo za kupčijo; te priprave so namenjene predvsem le za sušenje za domačo potrebo. Danes so odpravljene v tem oziru vse glavne ovire,

Podoba 7.

Podoba 8.

Deželni odbor ne izvršuje nikake kupčije s klavno živino, ampak je stopil samo kot dobrohoten posredovalec med vojno upravo in med ljudstvom. Za svoj trud si je le izgovoril odškodnino na lastne stroške. Ako bi kaj ostalo, pride vse v korist naši živinoreji.

Županstvu se naroča, da ljudstvo v tem zmislu pouči in vpliva na to, da se oddaja klavne živine vojaštvu potom deželnega odbora točno izvrši.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1916.

Za deželnega glavarja:

Dr. E. Lampe.

Brzosušilnica „Progressit“.

Sušenje sadja, zelenjadi in drugih vrtnarskih ter sploh kmetijskih pridelkov, se je posebno sedaj med

zlasti pa one glede konkurence in glede primernih priprav za sušenje.

V naslednjih vrsticah hočemo omeniti in s slikama pojasniti brzosušilnico „Progressit“ tvrdke Janka in drug v Radotinu na Češkem. Kakor je razvidno iz podobe 7. in 8., je sušilnica podobna velikemu vagonu na štirih kolesih, tako, da se izlahka prevaža. Izdelujejo pa tudi ravnotake nepremakljive sušilnice, postavljene na betonest podstavek v kakem primernem prostoru pod streho. Sušilnica je urejena tako, da deluje popolnoma avtomatično. Na enem koncu se skozi lij stresa vanjo sveža roba (sadje, zelenjad itd.) in ob določnem času začne na drugem koncu spodaj padati iz nje suho blago. To se ponavlja potem brez prestanka, dokler je sušilnica v obratu. Poseben ventilator, ki odvaja iz sušilnice vlažen zrak in srka vanjo venomer svež zunanji zrak, goni vodna ali kaka motorna sila. Kuri se sušilnica s koksom ali premogom in bi se morebiti dala prirediti tudi za kurjavo z drvami.

Posebne prednosti te sušilnice so sledeče:

1. Suši jako hitro. Češplje se posuše v 9, hruške v krljih v 6, jabolka v 5, razna zelenjad v 6—10 urah.

2. Stroški za sušenje so, v primeri z našimi dose-
danjimi sušilnicami, jako majhni. V 12 urah porabi 60 kg
koksa in dve do tri konjske sile za pogon ventilatorja,
pa posuši na 40 kvadr. metrih sušilne ploskve 1000—
3000 kg svežega blaga in da n. pr. pri sadju povprečno
200—600 kg suhe robe. Ako računamo, da stane 60 kg

koksa K 2—
električni ali motorni pogon ventilatorja s
tremi konjskimi silami na 12 ur „ 14—
12urna postrežba dveh oseb po 6 K „ 12—
Skupni stroški za 200—600 kg suhega blaga K 28—
Na 100 kg suhega blaga pride torej 4.70 do 14 K stroškov.

3. Kakovost suhega blaga je neprimerno boljša
kakor iz navadnih sušilnic, kjer se suši v prevročem
zraku brez pravega prepriha. Vsled tega se sadje ne-
kako zapeče, postane od zunaj skorjasto in trdo. Zato
se zelo dolgo suši in naposled izgubi pravi okus in
aromo. Vse drugače se suši v „Progressitu“. Predvsem
ta sušilnica dela z bolj nizko toplino, ki se da
popolnoma poljudno in zanesljivo uravnati prav po
potrebi. Vsled neprestane ventilacije in dovajanja zu-
nanjega zraka, se blago v pravem pomenu besede suši
— izhlapeva vodo, ne da bi se zunanja plast bolj
presušila kot notranjost sadu. Suho blago, ki je vse-
skozi enakomerno presušeno, ostane volno, primerno
težko in nikdar pri sušenju ne razpoka. Umevno je, da
je tudi okus in vonj takega blaga boljši kakor pri onem
iz navadnih sušilnic.

4. „Progressit“ suši razen sadja in zelenjadi tudi
vse druge pridelke, n. pr. žito, razna semena, krompir,
hmelj, klajo, tropine itd.

Bolj obširen in natančen opis te in drugih modernih
sušilnic bo izhajal v prihodnjih številkah „Slov. Sadjarja“.

M. Humek.

Koliko se potrebuje modre galice.

Mnogokrat se sliši vprašanje, koliko se porabi
galice na en oral vinograda.

To vprašanje je gotovo zelo važno zlasti sedaj,
ko je galica prav draga.

Množina porabljene galice je seveda predvsem
odvisna od vinograda, oziroma od trt samih. Če so
trte pravilno, to je nizko vzgojene, se bo porabilo
manj galice kakor pri zelo visokih starih trtah. Bolj
močne in košate trte zahtevajo več galice, ker imajo
več zelenja, kot slabotne in šibke trte. Tudi razdalje,
v katerem so trte sajene, je gotovo merodajno, kajti za
bolj gosto zasajen vinograd je treba več škroplilne
tekočine, torej tudi več galice.

Dalje je odvisna poraba škroplilne tekočine in
galice od načina škropljenja in vrste škroplilnic ter
razpršilnikov.

Kdor škropi s „škarjami“, ta porabi galice gotovo
najmanj polovico do še enkrat več, kakor oni, ki škropi
z dobro, fino, s silnim pritiskom pršečo škroplilnico
„Avstrijo“.

Razpršilniki, ki na debelo škropijo, porabijo več
galice kot oni, ki škropijo na fino in je v tem oziru
gotovo najboljši, polnoškropeči razpršilnik „Komet“, ki
je pridejan škroplilnici „Avstriji“.

Kdor škropi trte od blizu in jih z galico obliva,
da od njih teče, ta porabi seveda veliko več galice
kot oni, ki škropi pravilno, tako da drži razpršilnik
vsaj 60 cm do 80 cm od trte, zato pa malo bolj pumpo
pritisne, da škroplilnica bolj fino in dlje prši.

Pravilno škropiti zna pri nas še danes žalibog le
malo ljudi.

Veliko se da prihraniti na galici, če škropimo na
ta način, da poškopimo vse vrste trt v vinogradu, ali
vsaj v enem delu istega, najprej samo od ene strani
in potem ko trte po tej strani osahnejo, šele po drugi
strani.

Kadar se je galična zmes po trtah posušila, vidimo
namreč natančno, česar še nismo poškopili in ne bomo
škropili nepotrebnem dvakrat.

Za račun pa vzemimo srednji slučaj, namreč vi-
nograd, ki je v dobri moči, pravilno zasajen (1:2:1 m)
in pravilno škropljen z dobro škroplilnico.

Za prvo škropljenje, ki se pravilno vrši
koncem majnika ali začetkom junija, ko so trte pognale
za dobro ped dolge mladike in se škropi z enoodstotno
galičnoapneno zmesjo, lahko računimo, da porabimo na
1 ha (10.000 m²) 4 hl vode in 4 kg galice, apna pa 6
do 8 kg. Za škropljenje enega orala ali joha (5754 m²)
potrebujemo torej 230 litrov vode 230 dek (2.3 kg) galice
in kakih 3 1/2 do 4 1/2 kg apna.

Za drugo škropljenje, ki se pravilno vrši
tik pred ali tudi med cvetenjem in pri katerem vzamemo
enoinpolodstotno škroplilno zmes (1 1/2 kg galice na 100 l
vode) se porabi na 1 ha: 8 hl vode, 12 kg galice in 18
do 24 kg apna, torej za en oral: 460 l vode, 7 kg
galice in 10 do 14 kg apna.

Za tretje škropljenje, ki se pravilno vrši tri
tedne za drugim tudi z enoinpolodstotno zmesjo, se
porabi na enem ha: 12 hl vode, 18 kg galice in 24
do 36 kg apna, na enem oralu torej 7 hl vode,
10 1/2 kg galice in 15 do 20 kg apna.

Za trikratno škropljenje vinograda porabimo na
leto in ha: vode 24 hl, galice 34 kg, apna 51 do 68 kg;
na leto in oral okroglo 14 hl vode, 20 kg galice
in 30 do 40 kg apna.

Kdor ne škropi varčno, ta seveda lahko porabi
galice 20 do 30 % več, ampak kdor dela pravilno,
lahko z zgorenjo množino izhaja.

Če posestnik ve koliko meri njegov vinograd,
potem si lahko na podlagi teh podatkov izračuni, koliko
potrebuje vsake snovi za škropljenje trt v celem letu
in tudi za vsako škropljenje posebej. To je važno že
zaraditega, da ne napravi galičnoapnene zmesi pone-
potrebnem preveč.

Zanimiv je tudi denarni račun.

Ker bode letos (cenejša državna dopolnjena s šved-
sko) galica prišla stati povprečno na dobrih 4 K za kg,
potem bo veljala približno galica za škropljenje enega
hektara vinograda v celem letu 136 kron, za škrop-
ljenje enega orala 80 kron.

Kdor se bo posluževal galuna, kakor pripo-
roča podpisani, in pri vsakem škropljenju
nadomestil pol galice z galunom, ta bo pri-
hranil, ker je galun veliko cenejši (60 v kg)
pri enem hektaru vinograda 56 K, pri enem oralu
pa 34 K. Pri enem oralu toliko, kolikor stane sedaj
dobra škroplilnica.

Ta prihranek je tako velik, da že sam govori za
to, da se poslužujemo splošno galuna pri napravi
škroplilne zmesi.

B. Skalický.

Pridelujte drevesno lubje za čreslo!

Vsled dolgotrajne vojske se potrebujejo v vojne
svrhe vedno večje množine usnja, katero se more le
tedaj v zadostnih množinah izdelovati, ako je dovolj
čreslovine na razpolago.

Ker smo glede čresla navezani že dolgo le na domače pridelke, predvsem na smrekovo in hrastovo lubje, moramo z vsemi sredstvi delovati na to, da se dobava tega drevesnega lubja čimbolj pomnoži.

Z ozirom na dejstvo, da se bliža čas, ko se bo dala skorja dobro majiti, opozarjamo posebno dotične gozdne posestnike, kojih gozdi so blizu železnic, tvornic za usnje, strojaren in stóp, da si prizadejajo napraviti letos kolikor mogoče veliko za čreslo porabnega lubja.

Prodajanje lubja bo letos izredno dobičkanosno. Dandanes je najvišja cena za smrekovo lubje, in sicer zdravo, posušeno, ki sme biti največ 35 odstotkov raskavo, za 100 kg, v obliki cevki, po 30 kron, za zdrobljeno ali v stopah stolčeno pa po 36 kron. V teh cenah so stroški za dovoz do železniških postaj in za nakladanje na postajah kakortudi za morebitni dovoz cevki v stope, že vpoštet.

Poleg tega pa se dobijo za les lepi dohodki, posebnostjo tedaj, ako so gozdi blizu železnic, kjer pri sedanjih razmerah, ko manjka vprežne živine in voznikov, dovažanje lesa ni pretežavno.

Skorja naj se maji od smrekovih posekanih debel v običajnih dolžinah in povije takoj v cevke takó, da se nahaja ličje, v katerem je največ čreslovine, znotraj. Te cevke je treba v gozdu še zavarovati, da jih dež znotraj ne more zmočiti. Ako se ne morejo spraviti pod kako streho, naj se naslonijo na kobile ali spore, postavljene iz drogov in vrhačev. Gornje konce prslonjenih cevki je pokriti z nepovito skorjo, da ne more dežnica v cevke.

Ako posekamo za 1 polni kubični meter smrekovega lesa, dobimo kakih 50 do 60 kg za prodajo porabnega lubja.

Glede dobave hrastovega lubja, ki ga pridelujejo v posameznih okoliših na Kranjskem, smo na najvažnejše stvari že v nekaterih spisih opozorili. Tudi nam je znano, da so se posameznikom dostavila uradnim potom posebna podučila, vsled česar opuščamo na tem mestu vse tozadevne podrobnosti. Š.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu skladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Drugi odgovor na 18. vprašanje v 3. št. letošnjega „Kmetovalca“, ki se tiče prodaje drvâ izključno na mero. Naš tozadevni prvi odgovor ni bil pravilen in ga popravimo s pojasnilom, ki smo ga dobili od strokovnjaka. Pojasnilo slove: Akoravno se stare mere in uteži od leta 1876. dalje ne smejo več rabiti, so vendar osobito v lesni trgovini še v navadi, ne da bi bili dani tehtni vzroki za to. Dočim se je v trgovini z okroglim lesom večinoma vdomačila metriška mera (merska enota = 1 polni kubični meter), pri prezezanem lesu in drveh za kurjavo še vedno niso povsod odstranjene stare dunajske mere. Ta razvada se je sedaj z gori navedenim razglasom prepovedala. Kar se tiče trgovine z drvami za kurjavo, opozarja ta razglas

na določbe ministrske naredbe z dne 23. decembra 1875, drž. zak. št. 157., s kojo je bila vpeljana kot merska enota prostorni kubični meter. Drva prodajajo na Kranjskem sicer povečini že na prostorne kubične metre, le ponekod, posebno pa v ljubljanskem političnem okraju, tržijo jih še vedno v takozvanih drvarskih sežnjih ali klaftah. Ker ti drvarski sežnji niso enotne kubične vsebine, se zanimajo konzumenti, med ktere je šteti vse sloje prebivalstva, koliko prostornih kubičnih metrov obsejajo taki drvarski sežnji ali klaftre, da morejo klafterske cene preračunati v metrske. Račun bi bil sicer odveč, ker se smejo drva le na prostorne kubične metre prodajati, torej tudi cene le po tej meri zahtevati, vendar je glede kontrole cen važno, da se omenjeni račun napravi: Kot drvarski seženj se večinoma prodaja sklad drv, visok po 1 seženj = 1'8965 m in dolg ravnotako. Prostornina sklada zavisi od dolžine polen, ki jo pa napravljajo v raznih krajih različno. Najbolj v navadi so dolžine polen po 21 palcev ali col = 55'31 cm, po 22 palcev = 57'95 cm in po 23 palcev = 60'58 cm. Ako smo si nabavili drvarski seženj po 22 palcev dolgih drv, preračunimo ga na metre, ako zmnožimo dane nam izmeri, torej: 1'8965 m × 1'8965 m × 0'5795 m, kar znese natančno 2'02 prostornih kubičnih metrov. Če stane tak seženj drv na primer 34 K, pride nam na prostorni kubični meter 34 : 2'02 = 16 K 83 vin. Najenostavneje se merijo po 1 m dolga drva, zaradi tega konzumenti najbolj po takih vprašujejo in bi bilo tudi želeti, da bi se v prihodnje le po 1 m dolga polena prodajala in s tem napravil konec vsem nedostatom. Po omenjeni ministrski naredbi pa so dopustne tudi druge dolžine polen, toda samo take po 80 cm, 60 cm in po 50 cm. Taka drva pa se smejo glasom iste naredbe skladati le v tako dolge sklade, oziroma opore, da odgovarja kubična mera drv le celim prostornim kubičnim metrom. Ako so skladi po 1 m visoki, ima pri polenih, dolgih 1 m, meriti dolžina sklada 1 m; pri polenih, dolgih 0'8 m, meriti dolžina sklada 1 1/4 m; pri polenih, dolgih 0'6 m, meriti dolžina sklada 1 3/4 m; pri polenih, dolgih 0'5 m, meriti dolžina sklada 2 metra, da znaša prostornina drv 1 prostorni kubični meter. Iz tega je razvideti, da so dolžine po 21, 22, 23 ter več ali manj palcev v trgovini nedopustne; ko bi bile vendar na prodaj, smela bi se zaračunati po 21 in 22 palcev dolga drva le za 50 cm dolga, po 23 palcev pa le za 60 cm dolga. Prodajalec in kupec sta kazniva, ako se ne ravnata po obstoječih predpisih; tudi ni dovoljeno, cene drv za kurjavo nastaviti za sežnje, ampak le za prostorne kubične metre. Kakor izkušnja uči, morejo se nezakonite stare mere v lesni trgovini najkoreniteje odpraviti, ako kupci vsako nepostavnost ovadijo bližnjemu tržnemu ali policijskemu osebju, oziroma žandarmeriji ali županstvu.

Vprašanje 23. Po vseh listih smo čitali, da je ministrstvo določilo za celo Avstrijo najvišje cene za seno, in sicer za nestisnjeno na domu kmetovalca po 13 K za 100 kg. Vrhutega je bilo pristavljeno, da se sme zahtevati od vsakih 100 kg sena za stiskanje 1'50 K in za dovoz na kolodvor pa 2 K. Pri nas pa kupuje neka zasebna oseba seno za vojaštvo ter ga res plačuje po 13 K, toda za stiskanje in za vožnjo na kolodvor pa odtegne 3 K, češ da ti stroški zadenejo kmetovalca. Potemtakem dobi prodajalec samo 10 K za 100 kg sena. Ali je kupec sena res upravičen zahtevati le stisnjeno seno, postavljeno na kolodvor, in če vzame nestisnjeno seno doma, zahtevati povračilo 3 K za stiskanje in za dovoz? (J. F. v T. p. R.)

Odgovor: Dotični prekupec sena morda tozadevne ministrske naredbe ne pozna, ali pa se zanaša na neumnost kmetov in jih hoče oslepariti, kajti maksimalna cena od 13 K za 100 kg velja za nestisnjeno seno na kmetovalčevem

domu in toliko mora on zanj dobiti. Nihče ni zavezan seno stisnjeno oddajati, saj izvzemši trgovcev s senom, nima pri nas skoraj noben kmetovalec stiskalnice za seno in vsled pomanjkanja vprežne živine tudi ne more vsak sena pripeljati na kolodvor. Trgovci itak dobi povrnjeni povišek za stiskanje in za dovažanje in če tako ravna kakor pri Vas, potem dobi ta povišek dvakrat plačan. Kot trgovec sme za dovoz na kolodvor računati celo 2:50 K za 100 kg. Če torej dotičnik pri Vas seno neupravičeno kupuje samo po 10 K, dobi potem zanj na kolodvoru na Rakeku 17 K.

Vprašanje 24. Najvišje cene za krompir so dvojne, in sicer za veletrgovino pri prodaji nad 10 q in pri nadrobni razprodaji pod 10 q. Pri nas se kupuje po prekupcih krompir za preskrbo mest po nalogi okrajnega glavarstva in se plačuje krompir tudi v množinah pod 10 q po ravno isti ceni, kakor je veljavna za veletrgovino in to pod pretvezo, da ministrska naredba govori pri nadrobni prodaji krompirja od strani kmetovalcev tistim, ki ga potrebujejo, a nakupovalci ga sami ne potrebujejo, ampak ga le skupujejo za mestne občine. **Ali je tako razlaganje ministrske naredbe glede najvišjih cen za krompir pravilno?** (F. H. v G.)

Odgovor: Zadeva nam je znana in se je deželni odbor v prid kmetovalcev že obrnil na c. kr. deželno vlado, da se po njegovem mnenju ministrska naredba napačno tolmači. C. kr. deželna vlada pa je za sedaj odločila, da tudi ona ministrsko naredbo tako tolmači. Sedaj se je deželni odbor obrnil na ministrstvo s prošnjo, odločiti kako je naredbo pravilno tolmačiti. Mi smo naredbo natančno proučili in stojimo odločno na stališču, da pri vsaki prodaji krompirja pod 10 q morajo veljati cene, ki so določene pri nadrobni prodaji krompirja. Zaenkrat se je na vsak način pokoriti tolmačenju ministrske naredbe po deželni vladi in je počakati, če morda ministrstvo vendarle naredbe drugače ne tolmači.

Vprašanje 25. Kupil sem brzoparilnik z napravo, ki gomolje mečka, in sicer vsled priporočanja v raznih listih, kjer je pisano, da se z brzoparilniki prihrani veliko kuriva ter časa in da so parjena krmila boljše nego kuhana. Pred kratkim sem bil pri nekem veleposestniku, ki je brzoparilnik silno hvalil, a naši kmetje pa ne marajo zanj, ga opuščajo in to iz edinega vzroka, ker se v brzoparilnikih parjena krma prehitro shladi in če se na primer zvečer spari, je zjutraj popolnoma hladna. Po mnenju naših kmetov pa mrzla krma ni za prasiče. Kmetje so se vrnili k navadnim kotlom, ki so vzdani. Kakšno je **Vaše mnenje o brzoparilnikih** in kako naj se rabijo, da bodo res ustrezali svojemu namenu? (I. G. v P.)

Odgovor: V brzoparilniku se krma pravzaprav tudi kuha, toda ne naravnost v vreli vodi, ampak posredno s pomočjo para. Za tako kuhanje s parom, ki je bolj vroč kakor vrela voda, je para kmalu dovolj in zato se prihrani znatna množina kuriva in tudi časa. Vsled večje vročine para in pritiska se krmila veliko bolj razkuhajo in se zlasti privede celice težko prebavljivih krmil, da razpočijo, vsled česar je parjena krma lažje prebavljiva kakor kuhana. To je posebno v sedanjih časih velike važnosti, ker se moramo vsled pomanjkanja krme posluževati tudi težko prebavljivih krmil, ki smo jih drugače zametavali. Na vsak način ima brzoparilnik velike prednosti pred navadnimi kotli. Vzrok, zaradi katerega kmetje brzoparilnik zametujejo, je ničeven. Predvsem ni res, da prasičjem prija le gorka krma. Kuhana krma res ne bodi mrzla ali celo ledena, a če ima isto toploto kakor zrak v svinjaku, je popolnoma dovolj. Če prasič dobiva hladnejšo krmo kakor je njegova telesna toplota (bolj vroče naj sploh ne dobiva), potem mora

zaužito krmo v svojem telesu res šele segreti na svojo telesno toploto, s čemur izgubi vsled porabe telesne toplote nekoliko moči od tistih krmil, ki tvorijo toploto; ta izguba je pa teoretično tako neznatna, da ne prihaja niti v poštev napram drugim vrlinam brzoparilnika. V navadnem vzdanim kotlu iz litega železa, ki se čez noč s pokrovom pokrije, se kuhana krma od večera do drugega jutra res mlačna ohrani, a to delati je le tedaj umestno, če se kotel po vsakem kuhanju temeljito osnaži; če pa v njem puščamo ostanke krme, se pa ti razkrajajo in zlasti takrat, kadar je krma mlačna, in so ti razkrojeni ostanke največkrat vzrok raznim boleznim v prasičjih želodcih in v prebavilih. Marsiktera gospodinja je že tožila, da so lepo uspevajoči prasiči kar naenkrat oboleli in včasih kar nenadno poginili. Ona išče temu vzroka povsod drugod, da je pa bolezen ali celo smrt prasičev z nesnago v takih kotlih sama zakrivila, tega pa ne ve. Če se že na hranitev zadostne toplote kuhane ali parjene krme res kaj da, potem ni težavno tega doseči tudi z brzoparilniki. Kotel in obod brzoparilnika sta iz precej tanke železne pločevine in je nekaj naravnega, da se brzoparilnik hitro shladi, čim se s kurjavo preneha. Temu nedostatku je pa prav lahko odpomoči, če se brzoparilnik izpremeni na preprosto način v samovarilnik, ki potem še več kuriva prihrani. V to svrho se naredi lesen vnanji obod, ki se znotraj podloži s senom ali rezanico in se prevleče s kako ceno tkanino, narejeno n. pr. iz skupaj sešitih vreč. Tak podložen obod mora biti seveda narejen iz dveh delov in iz enako podloženega pokrova. Kakor hitro se s kurjavo preneha in je ogenj ugasnil, se oba podložena dela oboda pritisneta na brzoparilnik in se pokrije s podloženim pokrovom. Tako je cel brzoparilnik obdan z lesnim obodom, med katerim in brzoparilnikom se nahaja slab prevodnik toplote (seno, rezanica ali kaj drugega) in v brzoparilniku parjena krma ne ostane gorka le 12 ur, ampak celo 24 ur. Če se brzoparilnik na ta način izpremeni v samovarilnik, potem pri krmilih, ki se rada razkuhajo, ni treba dokončnega razkuhanja pariti, ampak se lahko poprej preneha, ker se v samovarilniku krma sama od sebe naprej kuha. Samoobsebi umevno je tudi pri brzoparilniku pri takem ravnanju paziti na skrajno snago ter je kotel po vsaki uporabi prav temeljito osnažiti.

Vprašanje 26. Ali je sirovi sladkor dobro močno krmilo in kakšno redilno vrednost ima? (F. S. v D.)

Odgovor: Izraz močno ali tečno krmilo se navadno rabi le za tisto, ki ima v sebi primerno množino dušičnatih snovi, t. j. beljakovin. Vsi drugi prebavljivi deli krme, ki niso beljakovinski, se porabijo v telesu večinoma le za tvorjenje telesne toplote in sile. V navadni dobri krmi je teh nedušičnatih snovi običajno dovolj, a če naj žival vsled presnavljanja v celicah in vsled zadostnega tvorjenja snovi v prebavilih, ki hrano pretvarjajo, in ki jih imenujemo encime, dobro uspeva in tudi daje kaj haska, mora dobivati dovolj beljakovinskih snovi. Mi danes od naših domačih živali veliko zahtevamo, n. pr. od krav dovolj mleka, od mlade živine dober razvoj in od živine sploh pravilno presnavljanje, zato ne izhajamo več samo s senom, rezanico, peso itd., ampak dokladamo krmi beljakovinska krmila, kakor otrobe, oljnate tropine, žito itd. Iz tega stališča imenujemo ta krmila močna ali tečna. Sladkor pa nima v sebi prav nič beljakovin in nadomestuje le del sena, rezanice in enakih krmil. Sladkor tvori v telesu le toploto in silo ter zavira preveliko porabo v telesu že nakopičenih dušičnatih snovi. Kot krmilo, ki tvori toploto in silo, je sladkor popolnoma prebavljiv in ima kot nadomestilo za druga podobna krmila veliko redilno vrednost. Sladkor torej pravzaprav ni nikako močno krmilo, ampak je le izredno lahko prebavljivo nadomestilno krmilo za druga nedušičnata kr-

mila ter ima v današnjih časih zato veliko važnost, ker moramo pokladati za napolnjenje želodca marsikaj, kar drugače ne porablamo in je težko prebavljivo, zato pa nadomeščamo en del težko prebavljivih nedušičnatih krmil z lahko prebavljivim sladkorjem. Velika vrednost sirovega sladkorja kot krmilo v sedanjih časih, se mora torej iz tega stališča presojati. Brez pokladanja zadostnih množin beljakovinskih snovi, pa pri živinoreji ne bomo imeli pravega uspeha. Prava močna krmila so velike važnosti, a sedaj se nam gre v prvi vrsti našo živino do prihodnje pomladi kolikor le mogoče dobro prehraniti in v to svrhu je pokladanje primernih množin sladkorja zelo umestno. Vsem živalim pa sladkor ne prija enako dobro; najbolje prija konjem in prasičem, najmanj govedu in drugim prežvekovalcem, ker se sladkor v vampu in tudi v drugih delih želodca počasi razkaja in dela snovi, ki na zdravje slabo vplivajo. Pri vsaki živali nas mora šele izkušnja poučiti, kakšne množine sladkorja prenese. Kadar se sladkor poklada, je vedno privedati nekoliko moke od krede ali klajnega apna, ki vežeta tvoreče kisline v želodcu. Konji dobivajo vsled pokladanja velikih množin sladkorja neko posebno bolezen v gobcu in nosu, ki pa nič ne pomeni in ni treba drugega storiti, kakor konjem, ki dobivajo veliko sladkorja, vsak dan izmiti in izbrisati notranjost gobca in nosnic.

Vojne naredbe.

Razglas c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko

z dne 19. februarja 1916, št. 6402.,

o določitvi najvišjih cen za nadrobno prodajo sena in slame.

Na podstavi § 4., četrti odstavek ministrskega ukaza z dne 10. januarja 1916, drž. zak. št. 12., zaukazuje deželna vlada tako:

§ 1.

Pri nadrobni prodaji sena in slame se smejo v §§ 2. in 3. ministrskega ukaza z dne 10. januarja 1916., drž. zak. št. 12., določene cene preseči za največ 10 %.

§ 2.

Za nadrobno prodajo se smatra, kadar prodajajo upravičeni obrtniki porabnikom v množinah do 10 metriskih stotov.

§ 3.

Ta razglas dobi moč z dnem razglasitve.

Cene za semenski krompir.

Z ozirom na objavo po cenah za semenski krompir v 2. številu letošnjega »Kmetovalca« se objavlja, da je c. kr. kmetijsko ministrstvo z odlokom z dne 10. februarja t. l., št. 4869., odredilo, da je c. kr. kmetijska družba kranjska upravičena v imenu kmetijskega ministrstva dovoliti tistim kmetovalcem, ki pri družbi za to prosijo, da smejo semenski krompir po 3 K za 100 kg čez veljavne maksimalne cene prodajati. Prošnje za tako prodajo semenskega krompirja je torej vložiti naslovljene na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko v Ljubljani.

Kmetijske novice.

Na sestanku kmetijskih učiteljev v Ljubljani, ki se je vršil dne 10. februarja v hotelu »Union«, se je razmotrivalo vprašanje o združitvi kmetijskih korporacij, podružnic in zadrug, ktera misel se je sprožila na zadnjem občnem zboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Pou-

darjalo se je od strani udeležencev, da je želeli konsolidiranje kmetijskih organizacij, da se pa društva, osnovana na različnih zakonskih temeljih, ne bodo dala združiti. Organizacije, ki niso vznikle iz kmetijskih potreb in katerim manjka bistvenih pogojev za nadaljni razvoj, naj se rajše opuste in delo obrača na hvaležnejše organizacije. Izmed pridobitnih zadrug naj se pospešujejo le tiste, ki ustrezajo našim gospodarskim potrebam in ki kot pridobitna podjetja uspešno napredujejo. Izpopolni naj se po vojni podrobna organizacija kmetijske družbe po deželi, ker je ta organizacija udomačena in ker ima nasproti podobnim ustanovam razne prednosti za našo deželo, zlasti odkar se je izvršila njena reorganizacija. »Kmetovalec« naj postane strokovno glasilo kmetijskih učiteljev, naj pridobiva stalne sotrudnike in naj objavlja strokovne spise načeloma s podpisom avtorjev.

»Slov. Sadjar«. Izšla je te dni 1. števil. IV. letnika »Slov. Sadjarja«. Kakor prejšnji letniki, ima tudi ta krasne barvane priloge, po katerih se prav lahko spoznajo posamezne sadne vrste. Že vsebina 1. števil. kaže, da obravnava ta list za naše sadjarstvo prepotrebno in za sedanje čase še posebno važno stvarino. Sadje prinaša deželi vsako leto lepe vsote, ki se morajo smatrati skoraj za čisti dohodek. Ko bi se pa malo bolj pobrignili za oskrbovanje že obstoječih sadovnjakov, ko bi v večji meri in z večjim premislekom zasajali nove nasade in bolje izkoristili sadni pridelek, bi se dal ta dohodek še izdatno pomnožiti. Sadje, zlasti na različne načine konservirano, (n. pr. posušeno) bi moralo biti tudi v naših gospodarstvih, posebno v sedanjih časih bolj čislano živilo, kakor je bilo dosedaj. Kakor z drugimi živili, tako bi morali tudi s sadjem bolje gospodariti kakor je bilo to dosedaj navada. Kdor koli se zanima za sadjarstvo, zlasti ako hoče spoznavati sadne vrste sploh, ako hoče za svoj kraj in potrebe izbrati primerne vrste, kdor hoče pravilno zasajati in oskrbovati sadovnjake in urediti sadno uporabo po sedanjih potrebah in razmerah, naj naroči »Slov. Sadjarja«. Naročnino sprejema upravništvo v Ljubljani, Linhartova ulica. Celoletna naročnina znaša 4 K.

Oddaja kolči ameriških trt v Gorici. Goriški deželni odbor, sedaj poslujoč na Dunaju, nas prosi objaviti, da ima oddati tudi izven dežele večjo množino kolči ameriških trt (monticola in riparia), in sicer po K 1'40 za 100 kosov brez zaboja. Obrniti se je naravnost na deželno kmetijsko šolo v Gorici, Via scuola agraria 29.

Družbene vesti.

* P. n. gg. družbene ude nujno prosimo, da vse gospodarske potrebščine pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v »Kmetovalcu«. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavlja, zato prosimo, naj naročniki ne povprašujejo po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo. Vsako naročilo se izvrši le proti predplačilu ali povzetju.

* Naročnikom. V sedanjem času se nam z ozirom na spomladanska dela naročitve na kmetijske potrebščine tako silno množe, da nam jih nikakor ni mogoče takoj izvršiti. Vrhutega pa nam tvornice za gnojila vsled raznih zaprek ne morejo davno naročenih gnojil dosti hitro pošiljati. Nam samim je veliko od tega, da udom hitro postrežemo, zato prosimo naročnike, naj nekoliko potrpe, ker nam bo v kratkem mogoče vse naročitve po vrsti rešiti.

* Jaro semensko žito. Po naključju se je družbi vendar posrečilo, dobiti na Češkem nekaj semenskega žita, ki utegne tekom pri-

hodnjih treh tednov dospeti v Ljubljano, če tega prometne razmere ne bodo preveč ovirale. Dobiti pa bo v prvi vrsti in zadostno **Nolč-Dregerjevo izvirno seme jarega ječmena „Imperial Typ A“** (*Hordeum distichum erectum A*), ki je najzgodnje dozorevača izmed vseh gostoklasnih vrst ječmena. Prenese tudi poznejšo setev in zelo hitro in bogato rodi, posebno v težki zemlji. Seje se okoli 150 kg na hektar. Dalje bo dobili omejeno množino **orig. Dregerjevega češkega semena jare pšenice**, ki je za naše kraje zbog svoje utrjenosti najbolj primerna pšenica. Udje naj brez odloga prijavijo svoje naročitve družbi in naj po možnosti vpošljejo tudi vreče, ker vreče družbi primanjkujejo in se odpošiljanje zaradi tega lahko preveč zakesni. Ceno družba lahko šele ob prejemu žita določi, nikakor pa ne bo višja kakor kakih 58 do 62 kron sto kg z vrečo vred v Ljubljani.

* **Semenske zmesi detelj in trav**, izbrane čiste in preskušene kakovosti, ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jih oddaja kmetovalcem po niže objavljenih cenah. — Opozarjamo na spis »Sestava in setev travnih in deteljnih zmesi«, ki ga na zahtevanje vsakomur zastoj pošljemo. Obenem opozarjamo na knjigo Weinzierl-Turk: »O sestavljanju in setvi travnih mešanic«, ki stane pri družbi za ude 1 krono.

* **P. n. gg. ude c. kr. kmetijske družbe, ki se obračajo v raznih zadevah na našo družbo, nujno prosimo**, naj po možnosti vsako reč napišejo na poseben list in vsak list podpišejo ter navedo bivališče in pošto, kajti vsak družbeni uradnik ima svoj posel in se delajo silne težkoče, zamude in tudi zmešnjave, če so na enem listu pisane razne prošnje, naročila na gospodarske potrebščine, naročila na drevje, gospodarska vprašanja itd. Udnina naj se na posebnih položnicah vplačuje.

* **Trtne škroplilnice** ima družba tudi letos v zalogi, in sicer tri vrste: navadne škroplilnice »Korona« po K 28— in škroplilnice novejša sestava »Hero« po K 44— komad z zabojem vred. Slednje imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škroplilnice sestava dunajske c. kr. kmetijske družbe »Avstrija« so zelo močno izdelane in zbog svoje trpežnosti jako priljubljene. Komad stane K 44—, pri čemur je vstet pridejan dvojni razpršilnik. Družba si je nabavila tudi nekaterih potrebščin k škroplilnicam, ker jih morajo posestniki starih škroplilnic večkrat nadomestiti. Nova škroplilnica je draga, dočim se da majhna napaka često popravi z nadomeščenjem kakega dela. Razpršilnike, ki se lahko rabijo za oba stroja, nadomešča družba po 90 h, igla stane 16 h. Dvojni razpršilniki stanejo po K 280. Nova iznajdba je mrežna cevka, ki se lahko rabi pri vsaki razpršilni cevki, ne da bi bilo treba pri razpršilni cevki ali na razpršilniku kaj izpremeniti. Z mrežno cevko opremljena razpršilna cev lahko mnogo ur nemoteno deluje, ker se zamašenje dolgo zabranjuje. Komad stane K 220. Kolenca so po K 120. Gumijeve plošče so po K 140, ventilni gumi stane 12 h, kroglice so po 20 h.

* **Žveplalniki**. V zalogi bo nekaj komadov nahrbtnih žveplalnikov »Prinz I« po 30 kron in nekaj ročnih žveplalnikov po 10 kron komad.

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4½ kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštne). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca«.

* **Antiaivita** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, graščice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh

vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 14 kron, ½ kg za 7 kron 50 vin., ¼ kg za 4 kron, ⅓ kg za 2 kroni 20 vin., 50 g za 1 krono 10 vin.

* Umetna gnojila:

Kalijevo sol po K 16— 100 kg. To gnojilo se oddaja v vrečah po 50 kg za 8 K.

Kajnit po 8 K 100 kg.

Rudn. superfosfata bo morda v kratkem kaj dobiti po kakih 20 do 21 kron 100 kg. Vseboval bo bržda 18 do 20 odstotkov v vodi raztopne fosforove kisline. Večjih naročitev n. pr. za cele vagone vsled pomanjkanja tega gnojila družba ne more sprejeti, ker je sama prosila za 130 vagonov — kolikor v resnici vsako leto porabi — dobila pa bo dodeljenih v prihodnjih mesecih le kakih 15 vagonov.

Mešanega umetnega gnojila (kali, fosfor, dušik) si bo družba tudi skušala nekaj izposlovati in sprejema manjše naročitve že sedaj. Cena je družbi sedaj še povsem neznana, tudi o vsebini posameznih gnojilnih snovi dobi podatke šele pozneje.

Deteljno seme, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja c. kr. kmetijska družba v platnenih vrečah, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po K 5— in seme lucerne ali nemške detelje tudi po K 5— kilogram. Vrečice se ne računajo posebej.

* **Semena detelj in trav** ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jamči za največjo kaljivost in čistost naslednjih vrst:

domača detelja (<i>trifolium pratense</i>)	K 5—
lucerna (<i>medicago sativa</i>)	5—
švedska detelja (<i>trifolium hybridum</i>)	4—
bela detelja (<i>trifolium repens</i>)	4—
esparzeta, izluščena (<i>onobrychis sativa</i>)	1'80
francoska pahovka (<i>avena elatior</i>)	2'20
angleška ljulka (<i>lolium parenne</i>)	1'60
laška ljulka (<i>lolium italicum</i>)	1'60
pasja trava (<i>daktylis glomerata</i>)	2'40
senožetna latovka (<i>poa pratensis</i>)	2'40
navadna latovka (<i>poa trivialis</i>)	3—
medena trava (<i>holcus lanatus</i>)	2'20
svetlikasta trstika (<i>phalaris arundinacea</i>)	5—
trstikasta bilnica (<i>festuca arundinacea</i>)	2'20
rdeča bilnica (<i>festuca rubra</i>)	3—
lisičji rep (<i>alopecurus pratensis</i>)	4—
travniška bilnica (<i>festuca pratensis</i>)	2'20
mačji rep (<i>phleum pratense</i>)	1'80
pasji rep (<i>cynosurus cristatus</i>)	3—
šopolja (<i>agrostis stolonifera</i>)	4—
zlata pahovka (<i>trisetum flavescens</i>)	5—
pokončna stoklasa (<i>bromus erectus</i>)	3—
zmes travnih semen za trajne senožeti	2'40

* **Severnonemško seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po K 1'60 kilogram z zavojem vred in sicer rdečo in rumeno mamutovko in rumeno ekendorfovko.

* **Glede oddaje semen** naznanjamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.